

เรื่อง เมืองไตรตรังษ์ตามเอกสารประชุมพงศาวดาร

รายละเอียด

มีหลักฐานเกี่ยวกับเมืองไตรตรังษ์และพระเจ้าอุทองว่าเป็นใครมาจากไหน ปรากฏอยู่ในหนังสือประชุมพงศาวดาร ฉบับกาญจนาภิเษก เล่ม 1 ซึ่งเขียนไว้มีความว่า ในกาลครั้งนั้นยังมีบุรุษผู้หนึ่ง มีสิริกายเป็นปมเปา หุดต่อมทั่วทั้งตัว เป็นคนไพร่อยู่ในบ้านนอกใต้เมืองไตรตรังษ์ อันชื่อว่าเมืองแปปนั้นลงมาทางไกลวันหนึ่ง ทำไร่ปลุกพื้กแพ่งแตงน้ำเต้าพริกมะเขือต่าง ๆ กล้าย อ้อย เผือก มัน ขายแลกลี้งชีวิต หาภริยามิได้มาช้านาน มะเขือต้นหนึ่งอยู่ใกล้บันไดเรือน บุรุษนั้นไปเบาลงที่ริมต้น มะเขือนั้นเหือง ๆ ลูกมะเขือนั้นใหญ่โตงามกว่าทุกต้นในไร่่นั้น ผลมะเขือนั้นเป็นที่รักที่ชอบใจยิ่งนักครั้งนั้นยังมีราชธิดาแห่งพญาไตรตรังษ์พระองค์หนึ่ง มีพระรูป

พระโณมงามพร้อมบริบูรณ์ด้วยเบญจกัลปยานี จึงมีพระนามชื่อนางแก้วกัลยานี มีอายุได้ 17-18 ปี มีพระทัยสภาค ยินดีด้วยราศจิด คัดอยากเสวยมะเขือเป็นกำลังยิ่งนัก จึงให้ทาสทาสีไปเที่ยวหาซื้อมะเขือ ทาสทาสีนั้นจึงไป เที่ยวหาซื้อมะเขือที่ตลาดใต้เหนือหลายแห่งไม่ได้มะเขือ จึงสืบเสาะไปจนถึงไร่ของบุรุษนั้น จึงซื้อมะเขือลูกใหญ่ งามของ บุรุษเป็นปมนั้นได้ จึงนำถวายแก่พระราชธิดา พระราชธิดาจึงเสวยมะเขือนั้น จะมีเหตุให้บังเกิดโอฆารส ทัชชชาน ให้นางมีจิตปีติโสมมณัสนิยดียิ่งนักเป็นกำลัง จนมีกายกำเริบต่าง ๆ ทั้งนี้นางนั้นจะได้พระราชบุตรผู้มีบุญ มาเกิด และจะได้พระภักดาสามีผู้มีบุญญาธิการมาก อนึ่งเหตุภาวะแห่งคนทั้งสามนั้นได้กระทำบุญมาด้วยกันแต่ก่อน ในกาลนั้นสัตว์ผู้หนึ่งมีบุญญาธิการได้กระทำมามาก มาอุบัติปฏิสนธิบังเกิดในครรภ์นิเคธรรณแห่งพระราชธิดานั้น ด้วยเหตุว่านางได้เสวยมะเขืออันเป็นชื่ออุปสัสมภาวะแห่งบุรุษสืวรกายเป็นปม อันกระทำปัสสาวะในที่ใกล้ริมต้น มะเขือนั้น ครรภ์อุทรแห่งนางแก้วกัลปยานีนั้นก็เห็นปรากฏขึ้นมา ฝ่ายพระญาติพระวงศ์ครั้งนั้นเห็นครรภ์แห่งนาง เห็นวิปริต จึงได้ถามตามประเพณีคติโลก ได้ฟังเหตุอันนางด้วยวาจาสดจว่าข้านี้มิได้คบหาสังวาสด้วยบุรุษ ผู้ใดผู้ หนึ่งเป็นอันขาด ก็เห็นความจริงด้วยสุจริต ด้วยอาณูภาพบุญแห่งสัตว์อันอยู่ในครรภ์นั้น พระญาติวงศ์ทั้งหลาย มิได้โกรธ เชื้อถือช่วยกันอภิบาลรักษาครรภ์ด้วยเมตตาจิต นางนั้นก็รักษาครรภ์นั้นมา เมื่อถ้วนกำหนดทศมาสจึง คลอดซึ่งพระราชบุตร ทรงพระรูปโณมงามยิ่งนักประจวบรูปทอง ประกอบด้วยลักษณะอันบริบูรณ์

พระญาติวงศ์มีพระเมตตารักใคร่ ช่วยบำรุงบำเรออุปถัมภ์ภานการ เลี้ยงรักษาด้วยสุจริตเป็นปกติมา สมเด็จพระอัยกานันมีพระทัยปรารถนา เพื่อจะเสี้ยมทายพระราชนัดดา ทดลองดูจะใคร่รู้ว่าบุรุษผู้ใดจะเป็นบิดาของพระ ราชกุมาร ครั้นทรงพระตำริแล้วจึงสั่งแก่ราชบุรุษทั้งหลายว่า “ท่านทั้งหลาย จงให้คนเอาหม่องกลองไปเที่ยวตีปาว บอกล่าวแก่บุรุษทั้งหลายในกรุงนอกกรุงศรีฯ แขวง จังหวัดจงทั่วตั้งแต่รุ่งนี้ไป 3 วัน ให้บุรุษทั้งหลายเข้ามา ในพระราชวังให้ถือมาซึ่งขนมและผลไม้ต่าง ๆ ตามที่มีแต่สิ่งละน้อยให้เร่งเข้ามา” ราชบุรุษทั้งหลายก็ให้ไปเที่ยว ตีหม่องร้องปาวทั่วทุกทิศตามรับสั่ง ฝ่ายบุรุษทั้งหลายรู้ว่ารับสั่งให้เข้าไปในพระราชวัง ดั่งนั้นได้ขนมบ้าง ได้ผลไม้ ต่าง ๆ กัน ผือก มัน กล้วย อ้อย ตามที่มีก็ถือเข้าไปในพระราชวัง สมเด็จพระอัยกาให้ตกแต่งประดับพระราชนัด ดา ด้วยเครื่องกุมารอาภรณ์อลังกาอันวิจิตร วิภูษิตสังวาล งามเลิศแล้ว จึงให้พระหลานแก้วนิสิทนาการเหนือราช อาสน์ อันตกแต่งเป็นอันดีในพระราชฐาน แล้วให้เรียกหาบุรุษเข้ามาทีละคนให้ถือขนมของกินกล้วยอ้อยผลไม้ เข้าไปสู่สำนักแห่งพระราชกุมาร สมเด็จพระอัยกาจึงอธิษฐานว่า “บุรุษผู้ใดเป็นบิดาของราชกุมารแท้จริงไซ้ร ก็ให้ พระราชกุมารนี้จงถือข้าวของวัตถุของบุรุษนั้น ถ้ามิใช่บิดา อย่าให้พระราชกุมารถือข้าวของวัตถุของบุรุษผู้นั้นเลย ” ครั้นตั้งอธิษฐานแล้วก็ให้พระราชกุมารเข้าไปถือเอาของวัตถุของบุรุษนั้น แลชายแสนปมนั้นได้แต่ก่อนข้าวเย็นถือมา ก่อนหนึ่ง พระราชกุมารก็เข้ากอดคอแล้วรับเอาก่อนข้าวเย็นมาเสวย ชนทั้งปวงเห็นพิศวงชวนกันดิเตียนต่าง ๆ พระเจ้าไตรตรึงษ์ พระเจ้าไตรตรึงษ์ละอายพระทัยได้ความอัปยศ จึงพระราชทานพระราชธิดาและพระราชนัดดา ให้แก่นายแสนปม ให้ใส่เปลลอยไปถึงที่ไร่มะเขือ อันเป็นที่อยู่ไกลจากพระนครวันหนึ่งชายแสนปมก็พาบุตร ภรรยาขึ้นสู่ไร่ ด้วยเดชะบุญชนทั้ง 3 บันดาลให้สมเด็จพระจอมอมรินทราธิราช นิมิตกายเป็นวานร เอากลองทิพย์มา

ฐานข้อมูลท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร-ตาก

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ส่งให้ชายแสนปม แล้วตรัสบอกว่า “ท่านปรารถนาสิ่งใดจงตีกลองนี้ อาจให้สำเร็จความปรารถนาได้สิ้น” ชายแสนปมจึงปรารถนาให้รูปงามจงตีกลองนั้น ปมเป่าทั้งปวงก็อันตรธานสูญหาย รูปกายนั้นก็บริสุทธิ แล้วก็นำกลองนั้นมาอยู่ที่อยู่แล้วก็ บอกแก่ภรรยา นางก็มีความยินดี จึงตีกลองทิพย์นิมิตทงให้ช่างตีอุทงให้พระโอรสบรรทม เหตุตั้งนั้นพระราชกุมารจึงมีนามว่า “เจ้าอุทง” จำเดิมแต่นั้นมา

จุลศักราช 681 ปีมะแมเอกศก บิดาเจ้าอุทงจึงตีกลองทิพย์นิมิต เป็นพระนครขึ้นในเวลานั้นให้นามชื่อว่า เทพมหานคร เหตุสำเร็จด้วยอำนาจเทพดา แลชนทั้งหลายชวนกันมาอาศัย ณ เมืองนั้นเป็นอันมาก พระองค์ได้เสวยราชสมบัติทรงพระนามพระเจ้าสิริไทยเชียงใหม่ (ศรีวิชัยเสียงแสน) ปรากฏในสยามประเทศนี้ จุลศักราช 706 ปีวอกฉศก สมเด็จพระเจ้าสิริไชยเชียงใหม่ทิวคต อยู่ในราชสมบัติ 26 ปีแล้ว กลองทิพย์นั้นก็อันตรธานหาย สมเด็จพระเจ้าอุทงราชโอรสได้เสวยราชสมบัติแทนพระราชบิดาได้ 6 พระพรรษา ทรงพระปรารถนาจะสร้างพระนครใหม่ จึงให้ราชบุรุษเที่ยวแสวงหาภูมิประเทศที่มีพรรณมัจฉาชาติบริบูรณ์ ราชบุรุษก็เที่ยวหาโดยทักษิณ ถึงประเทศที่หนองโสน กอปรด้วยพรรณปลาพร้อมทุกสิ่ง จึงกลับไปกราบทูลพระเจ้าอุทงจึงยกจตุรงค์โยธาประชาราษฎร์ทั้งปวงมาสู่ประเทศที่นั้น

จุลศักราช 712 ปีชลาโทศก ทรงสร้างพระนครเสร็จให้นามชื่อ กรุงเทพมหานคร ตามนามพระนครเดิม ๑ ให้นามชื่อ ทวารวดี เหตุมีคองคาล้อมรอบดุจนามเมือง ทวารวดี ๑ ให้ชื่อ สือยุทธยา เหตุเป็นที่อยู่แห่งชนชาติทั้งสอง ศรีแลดาอุทธยา เป็นสามีมารรยกัน อาศัยอยู่ในที่นั้นนาม ๑ แลนามทั้งสามประกอบกันจึง เรียกว่า กรุงเทพมหานครทวารวดีศรีอุทธยา สมเด็จพระเจ้าอุทงได้ราชาภิเษกเสวยราชสมบัติ พระชนม์ได้ 37 พระพรรษา ถวายพระนามสมเด็จพระเจ้ารามาริบัติ แลเมื่อได้ราชาภิเษกนั้น ได้ส่งชั้ทักษิณาวรรตภายใต้ต้นหมันในพระนครสังข์ ๑ แล้วทรงสร้างพระที่นั่งไพโรทยุทธยาปราสาททอง สองที่หนึ่งไพโรชนมหาปราสาททองคำหนึ่ง พระที่นั่งไอยสวรรนมหาปราสาททองคำหนึ่ง แล้วให้พระบรมราชาธิราช (ขุนหลวงพะงั่ว) ผู้เป็นพระราชวงศ์ผู้ใหญ่ ตรัสเรียกว่า พระเชษฐาธิราชนั้นไปครองเมืองสุพรรณบุรี ให้พระราชบุตรทรงพระนามพระราเศวร ไปครองเมืองลพบุรี ครั้งนั้นเมืองประเทศราชขึ้น 16 เมือง คือเมืองมะละกา ๑ เมืองชะวา ๑ เมืองตะนาวสี ๑ เมืองทวาย ๑ เมืองเมาะตะมะ ๑ เมืองเมาะ ลำเลิง ๑ เมืองนครศรีธรรมราช ๑ เมืองสงขลา ๑ เมืองจันทบูรณ ๑ เมืองพระพิศณุโลกย์ ๑ เมืองสวรรคโลก ๑ เมืองสุโขทัย ๑ เมืองพิไชย ๑ เมืองพิจิตร ๑ เมืองกำแพงเพชร ๑ เมืองนครสวรรค์ ๑ และพระองค์สร้างวัดพุทธไสวรรคแล้ววัดป่าแก้ว จุลศักราช 731 ปีระกาเอกศก สมเด็จพระรามาริบัติสวรรคตอยู่ในราชสมบัติ 20 ปี

คำสำคัญ : ไตรตรึงษ์

ที่มา : เมืองไตรตรึงษ์ ตามร่องรอยแห่งตำนานและประวัติศาสตร์. (ม.ป.ป). กำแพงเพชร: ม.ป.ท.

รวบรวมและจัดทำข้อมูล : กาญจนา จันทร์สิงห์

ฐานข้อมูลท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร-ตาก

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

วันที่ : 2020-03-02

https://arit.kpru.ac.th/ap2/local/?nu=pages&page_id=1321&code_db=610001&code_type=01

The Office Of Academic Resource Information And Technology